

колективна монографія за заг. ред. Андрусів У. Я. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2025. 343-385 с. 21,81 др.арк. (особисто автора 2,69 др. арк.). ISBN 978-966-694-493-4.

2. Андрусів У. Я., Чучук Ю. В. ESG-принципи у формуванні стратегій розвитку підприємств альтернативної енергетики України. *Національні інтереси України*. 2025. № 8(13). С. 550-562. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-8\(13\)-550-562](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-8(13)-550-562).

3. Андрусів У. Я., Баланда Я. Р. Трансформація ринку цінних паперів: ESG-аспекти інвестування. Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів і молодих вчених «Адаптація до глобальних змін та викликів в економіці, туризмі, рекреації та захисті довкілля» (Івано-Франківськ, 8-9 травня 2025 року), Івано-Франківськ, 2025. С. 22-25. <https://surl.li/ysppog>

УДК 336.761

Бігдан Я. І.

здобувач 2 курсу другого (магістерського) рівня
ОП «Інвестиційний менеджмент»

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Майорова Т.В.

д. е. н., професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ТРЕНДИ ПЕРВИННИХ РОЗМІЩЕНЬ (ПРО) У 2020-2025 РОКАХ

Первинні розміщення є надзвичайно важливою частиною фондового ринку та ринку капіталів в цілому. Вони є фундаментом розвитку фондового ринку як елементу економіки, і є дзеркалом поточного фінансового стану держави, підприємств і населення. Динаміка проведення первинних розміщень цінних паперів завжди залежала від загальної динаміки фондового ринку. Періоди спаду, нестабільності, стагнації чи фінансової кризи історично відзначалися спадом

активності проведення IPO, і навпаки, активність зростала разом з періодами економічного піднесення. Події 2020-2025 року суттєво змінили усталені за півтора десятиліття тренди, і ознаменували нову парадигму первинних розміщень, з новими підходами та правилами. «Стара» модель циклічності економіки зазнала суттєвих змін, і це напряду відобразилося на динаміці, кількості та якості первинних розміщень у цей період. У цій публікації буде розглянуто ключові події 2020-2025 років, які сформували поточні тренди ринку IPO в США, Європі та країнах Азії.

2020–2021: «дешеві гроші», ковідний перегрів і вибухове зростання.

Початок другого десятиліття ознаменувався парадоксом: пандемічний шок і локдауни не придушили публічні розміщення, а навіть навпаки, на хвилі нижчих чи навіть нульових облікових ставок, надлишкової ліквідності та ФРС/ЄЦБ-стимулів розпочався найпотужніший за десятиліття цикл IPO. За підсумками 2020 року глобальна активність сягнула 1 363 IPO із залученням близько \$268 млрд (на +29% до 2019 р.), а за оцінкою Refinitiv \$331 млрд на 1 591 лістинг, що стало максимумом за 10 років. Це був класичний «ринок дешевих грошей», схожий на той, що мав місце під час «буму Доткомів»: інвестори шукали дохідність у зростаючих акціях, а компанії – капітал за історично низької вартості [1].

У 2021-му хвиля перетворилася на цунамі: за оцінкою PwC, глобально відбулося 2 682 IPO із залученням \$608 млрд, що є абсолютним рекордом ери нульових ставок. У I півріччі 2021 року лише було 1 070 IPO на \$222 млрд (+150% за кількістю і +215% за виручкою р/р). Лідерами за кількістю стали технологічний сектор та сектор охорони здоров'я; у США цей сплеск дав найвищий за 20+ років квартальний показник.

Окремим «бумом у бумі» стали первинні розміщення через злиття зі SPAC. У 2020 році публічно розмістилися 248 SPAC на \$83+ млрд, а у 2021-му – вже 613 SPAC на \$160+ млрд, що становило понад половину всього американського IPO-поток. Це спростило вихід десятків «pre-profit» компаній, але заклало проблеми якості й подальшої дохідності. Після 2021-го SPAC-активність різко стислась, а

регуляторний маятник у США розвернувся: фінальні правила SEC (чинні з 1 липня 2024) фактично прирівняли SPAC до звичайного IPO за стандартами розкриття, відповідальності сторін, обмеження «вільних прогнозів» і співреєстрації цілі. [2]

2022–2023: агресивне підвищення ставок, волатильність і «замерзання» ринку.

Інфляційний сплеск після COVID-стимулів, перебої у ланцюгах постачання й енергетичний шок змусили центробанки різко підняти ставки. ФРС з березня 2022 року здійснила 11 підвищень до липня 2023-го (сукупно +525 б.п.), довівши діапазон до 5,25–5,50%, максимуму за 22 роки. ЄЦБ вийшов із негативних ставок у липні 2022-го й підняв депозитну ставку до 4,00% у вересні 2023-го. Дорожчий капітал і падіння мультиплікаторів миттєво вдарили по апетиту до ризику і по IPO. [3]

Як результат 2022 рік став найслабшим із 2016-го: глобальні залучення впали більш ніж на 70% до 2021-го. США опинилися на рівні мінімумів 2008 року, тоді як світова кількість IPO майже вдвічі скоротилася (1 671 проти 3 260 у 2021-му). Єдиними «острівцями сили» були материковий Китай і Близький Схід (ОАЕ, Саудівська Аравія), де місцеві фактори підтримували розміщення попри глобальну волатильність.

2024: перші ознаки «відтавання» і регіональні розбіжності.

У 2024-му глобальний ринок IPO загалом не мав суттєвих приростів чи падінь проти 2023-го за кількістю угод ($\approx 1\,215$) і залученням (\$121 млрд), але із сильним Q4, що перевищив попередні квартали. За структурою спостерігалось повернення великих емітентів у США, тоді як Азія-Тихоокеанський регіон слабшав у першій половині, але підтягувався наприкінці року. У Європі відновлення було нерівномірним: континентальна Європа трималася краще Лондона, де обсяги IPO у 1-му півріччі 2025-го опустилися до мінімумів за 30 років [4].

Близький Схід зберіг високу активність: Саудівська Аравія й ОАЕ залишалися локомотивами регіону, тоді як окремі угоди (наприклад, державні й

квазідержавні активи або інфраструктура) збирали великі книги заявок завдяки локальним інвесторам та суверенним фондам.

2025: стабілізація на фоні пом'якшення монетарної політики; США й Індія у фокусі.

На 2025 рік припала зміна тональності: волатильність знижувалася, прибутковості облігацій відкотилися, а центробанки почали обережно зменшувати ставки. ФРС у вересні та жовтні 2025-го двічі знизила цільовий діапазон (до 3,75-4,00%), що збіглося з прискоренням глобальної IPO-активності у III кварталі: кількість угод +19% р/р, залучення +89% р/р. За дев'ять місяців 2025 року у світі відбулося 914 IPO з \$110,1 млрд залучення, менше за «пікові» роки, але з помітним приростом середнього чеку. США знову очолили залучення капіталу, тоді як Індія вийшла у світові лідери за кількістю угод; Китай демонстрував кращі середні пост-IPO-результати [5].

Власне американський ринок у 2025-му показав чіткий розгін: за підрахунками Renaissance Capital, у США відбулося вже ~189 IPO (станом на осінь), індекс IPO обіграв S&P 500 за III квартал, а частина новачків, насамперед «AI-екосистема», інфраструктура даних та біотех торгувалися з ціною вдвічі вищою до ціни розміщення.

Індійський ринок – окрема історія 2025 року. Локальна ліквідність, приплив роздрібних інвесторів і структурні реформи забезпечили багатий пайплайн і рекордні обсяги фінансування в IV кварталі (очікування >\$8 млрд лише за жовтень–грудень), з великими кейсами на кшталт Tata Capital.

Європа продовжує «ремонтувати інфраструктуру капіталу». Euronext запустила стандартний «Європейський спільний проспект» (ЕСР), а ЄС готує Listing Act для спрощення лістингів, аби зменшити фрагментацію правил та підвищити привабливість регіону для емісій (очікувана повна імплементація у 2026-му). Водночас Лондон, попри окремі успіхи, за підсумками H1-2025 зібрав

лише $\approx$ £160 млн у межах IPO – мінімум за три десятиліття, і значна частина потенційних емітентів дивиться на США.

На Близькому Сході – стійка динаміка 2024–2025 років: від інфраструктури до авіап перевезень. Пропозиції капіталу знаходять попит завдяки реформам, ролі суверенних інвесторів та демографії.

Сектори-бенефіціари та географічна мапа 2020–2025.

- **Технології/AI-інфраструктура, напівпровідники та «хмари»:** драйвери 2021-го повернулися в 2025-му, підживлені попитом на обчислювальні потужності й кібербезпеку. У США саме цей сегмент забезпечив перевагу за розміром залучення.

- **Охорона здоров'я/біотех:** волатильність вартості капіталу в 2022-2023 роках ускладнила великі виходи, але відновлення апетиту у 2025-му стало помітнішим завдяки поліпшенню ринку другинного обігу.

- **Енергетика/перехідна енергетика та інфраструктура:** стійкі теми в EMEA та GCC – приватизація, «зелені» проекти, логістичні/портові активи. Державні програми стимулювали пайплайни 2022-2025 років.

- **Індія та Південно-Східна Азія:** структурне зростання внутрішніх ринків, роздрібна база й регуляторні удосконалення вивели біржі Індії в топ-4 світу за залученням у 2025-му та підготували «бліц» кінця року.

- **Європа:** континент поступово відновлюється завдяки реформам ринкової інфраструктури (ЕСР, майбутній Listing Act), але зберігається «перетік» емітентів до США у пошуках глибшої ліквідності та вищих мультиплікаторів.

Список використаних джерел:

1. Global IPO market summary - Q4 2020. URL: <https://www.ey.com/content/dam/ey-unified-site/ey-com/en-gl/insights/ipo/documents/ey-global-ipo-trends-2020-q4.pdf>

2. The Evolution of SPACs: From Blank Check Frauds to a Regulated Financial Tool. URL: <https://arc-group.com/evolution-of-spacs>
3. A timeline of the Fed's '22-'23 rate hikes & what caused them. URL: <https://www.thestreet.com/fed/fed-rate-hikes-2022-2023-timeline-discussion>
4. EY Global IPO Trends 2024. URL: <https://www.ey.com/content/dam/ey-unified-site/ey-com/en-gl/insights/ipo/documents/ey-gl-ipo-trends-v1-12-2024.pdf>
5. 2025 IPO Market Stats. URL: <https://www.renaissancecapital.com/IPO-Center/Stats>

УДК 336.71:004.9

Резніченко О.В.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальність D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
Державний податковий університет

Мартиненко В.В.,
д.е.н., професор, професор кафедри публічних фінансів
Державний податковий університет

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ

Активний розвиток фінтех-індустрії та цифрових технологій суттєво змінює механізми фінансування підприємств. В умовах глобалізації та цифровізації економіки особливо важливим стає впровадження інноваційних фінансових інструментів, що підвищують ефективність корпоративного сектору. Для України ця тема є актуальною, оскільки сприяє залученню інвестицій, підвищенню фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств.

Проблему розвитку інноваційних фінансових механізмів вивчали Жердецька Л. В., Ткач В. С., Мещеряков, А., Боденчук, Л., Ліганенко, І., Рибак, О., Лобунець, Т., Ушеренко С.В., Хатнюк Т.О. та інші науковці. Вони досліджували роль фінтеху,